

MILJÖARKEOLOGISKA LABORATORIET

RAPPORT nr. 2016-022

Makrofossilanalys av 9 prover
från Risingsjordet, Skien
kommun, Telemark fylke.
Teknisk rapport

Sofi Östman

INSTITUTIONEN FÖR IDÈ- OCH SAMHÄLLSSTUDIER

Makrofossilanalys av 9 prover från Risingsjordet, Skien kommun, Telemark fylke. **Teknisk rapport.**

Enligt ingånget ramavtal med Kulturhistorisk museum,
Universitetet i Oslo

Prosjektnummer: 430335

Saksnummer: 2014/12473

Beställningsnummer: E16197696

Sofi Östman, Miljöarkeologiska laboratoriet, Umeå universitet, Umeå

Provinformation

Analysen gäller: 9 prover från Risingsjordet, Skien

Beställda analyser: makrofossilanalys av floterade prover inkl. screening

Koordinater: X192049.512 Y6577641.454

Specifika frågeställningar/platsinformation:

Inga specifika frågeställningar har mottagits rörande denna analys.

”De nord-sør gående åsryggene i Grenlandsområdet har vært en del av et rikt jordbrukslandskap, og det er på slike rygger de fleste kjente kulturminnene ligger. Eldre jernalders bosetning i Telemark konsentrerer seg til de beste jordbruksarealene i Grenland og til ferdsselsveiene ved elv og sjø. Lokaliteten Risingsjordet ligger på et av disse høydedragene som strekker seg fra nord til sør gjennom Skien, i et svakt bølgende landskap. I umiddelbar nærhet til lokaliteten finnes et rikt kulturlandskap med en rekke spor etter aktivitet i forhistorisk tid, inkludert helleristinger, gravminner og bosetningsspor. Tettheten av kulturminner speiler bildet av Skien og Grenlandsområdet som et område med særlig strategisk og økonomisk betydning fra bronsealder inn i middelalder.

Lokaliteten Risingsjordet ble undersøkt av Kulturhistorisk museum senhøsten 2015 (16.11-3.12.2015). Lokaliteten ligger i dyrket mark og måler 1478 m². Undergrunnen bestod av sandholdig silt og leire. Det ble funnet totalt 67 strukturer og lag som ble tolket som forhistoriske, i all hovedsak groper/nedgravninger, stolpehull og enkelte kokegroper. Dateringer foretatt av Telemark fylkeskommune i forkant av utgravingen indikerer bruk av lokaliteten i perioden yngre bronsealder – eldre jernalder (ca. 750 BC – 400 AD).”

Platsinformasjon taget från beställningsunderlag.

Analysmetod

Proverna är torkade och floterade vid ankomst. Materialet genomsöks samt artbestäms under stereolupp med hjälp av referenslitteratur och laboratoriets referenssamling. Enbart förkolnat

material tillvaratas och analyseras arkeobotaniskt. Finns önskemål dokumenteras även mängd träkol. Fullständig makrofossilanalys utförs av Sofi Östman.

Resultat

De analyserade proverna härrör från tre olika anläggningstyper, nedgrävningar, stolphål samt en kokgrop. Det framtagna materialet i samtliga anläggningar representeras av sädeskorn samt ett antal ogräsfröer. Fullständig artlista presenteras i Tabell 1 nedan.

Nedgrävningar

Omfattar proverna 16_018_001/A1085, 005/A1653, 006/A1904, 008/A3052, 009/A3534

En stor mängd av de sädeskorn som hittades i dessa anläggningar var så pass fragmenterade att det var svårt att artbestämma dem. Totalt plockades 132 sädeskorn och fragment fram ur dessa prover varav 16_018_009/A3534 innehöll absolut störst mängd med 117 stycken.

Artsammansättningen för sädeskorn inom samtliga anläggningar utgörs framförallt av veten, både emmer/spelt och brödvete samt havre. Råg och korn förekommer med enstaka antal. Ett axspindelsegment av emmer/spelt kom även fram.

Ogräsmaterialet var relativt magert i jämförelse med sädeskornen och representeras av målla, måra, arv, bergsyra och pilört.

Stolphål

Omfattar proverna 16_018_002/A1136, 003/A1519, 004/A1559

Inom dessa anläggningar var sädeskornen välrepresenterade och även här är det emmer/spelt och brödvete som dominerar med enstaka förekomster av råg, havre och korn varav ett kunde bestämmas till skalkorn.

Ogräsmaterialet utgörs av arv och målla.

Kokgrop

Omfattar provet 16_018_007/A2835

Materialet i kokgropen utgörs av två hela sädeskorn som inte gick att artbestämma samt två mindre sädeskornfragment.

Diskussion

Det framplockade materialet från denna lokal utgörs av en stor mängd sädeskorn, framförallt veten. I övrigt finns även havre, råg och korn. Lokalen har därmed alla de vanligaste

sädeskornen representerade inom samma område. Ogräsmaterialet utgörs av vanligt förekommande åkerogräs tätt förknippade med alla de representerade grödorna.

Några tydliga mönster mellan anläggningarna går inte att se. Både nedgrävningarna och stolphålen innehåller ett blandat material med ogräs och olika sädesslag vilket gör det svårt att särskilja en anläggning från en annan och koppla dem till specifika grödor.

Då platsen är belägen inom ett rikt kulturlandskap och varit i bruk under en så pass lång tid är det inte märkligt att stöta på ett så omfattande material. För en mer djupgående tolkning hade det varit intressant att se dateringar på respektive sädesslag för att på så sätt kunna skapa sig en kronologi och dokumenterad odlingshistorik för denna lokal.

Tabell 1. Artlista

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Norskt namn	16_018_001	16_018_002	16_018_003	16_018_004	16_018_005	16_018_006	16_018_007	16_018_008	16_018_009
<i>Avena</i> sp	Havre	Havre		3							18
<i>Cerastium</i> sp.	Arvsläktet	Storarvslekta			3	5	17			2	
Cerealia	Sädeskorn fragment	Korn	3			2			2		29
Cerealia indet	Sädeskorn	Fragment av korn	2				9		2	1	20
<i>Chenopodium</i> sp.	Målla	Melde	1		14			2		1	
<i>Galium</i> sp.	Måra	Mure	2							1	
<i>Hordeum vulgare</i>	Korn	Bygg		3		1				1	
<i>Hordeum vulgare</i> Var. <i>Vulgare</i>	Skalkorn	Agnekledd bygg			1						
<i>Persicaria</i> sp.	Pilört	Hönsegress					3			2	
<i>Rumex acetosella</i>	Bergsyra	Småsyre					1				
<i>Secale cereale</i>	Råg	Rug		4							2
<i>Spergula arvensis</i>	Åkerspärjel	Linbendel					1				
cf. <i>Triticum</i> sp.	Möjligt vete	Mulig hvete	1								
<i>Triticum spelta/emmer</i>	Spelt/emmervete	Spelt/emmer		34							43
<i>Triticum</i> sp.	Vete fragment	Hvete fragment		15							
<i>Triticum aestivum</i>	Brödvete	Brödhvete									4
<i>Triticum spelta/emmer</i>	Axspindelsegment av spelt/emmer	axspindelsegment									1

Nedgrävning
Stolphål
Kokgrop

Tabell 2. Provlista

MAL nr	P. nr	Anl. Nr
16_018_001	11085	1085
16_018_002	11136	1136
16_018_003	11519	1519
16_018_004	11559	1559
16_018_005	11653	1653
16_018_006	11904	1904
16_018_007	12835	2835
16_018_008	13052	3052
16_018_009	13536	3534

MAL

Miljöarkeologiska laboratoriet

Umeå universitet

901 87 UMEÅ

<http://www.idesam.umu.se/mal/>

mal@umu.se

Pollenlaboratoriet i Umeå AB

Sågställarvägen 2A

907 42 Umeå

Telefon: 070-66 15 101

pollenlaboratoriet@ume.se